

DEMOGRAPHIC RESEARCH INSTITUTE
HUNGARIAN CENTRAL STATISTICAL OFFICE

NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET
KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL

A demográfiai öregedésről: konvencionális és új mérőeszközökkel

Spéder Zsolt

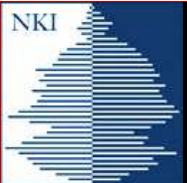
Előadás „Az öregedés káráról és hasznáról” Társadalomtudományok a demográfiai öregedésről
Az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont konferenciája, Budapest,
2013. november 21

Az előadás vázlatja

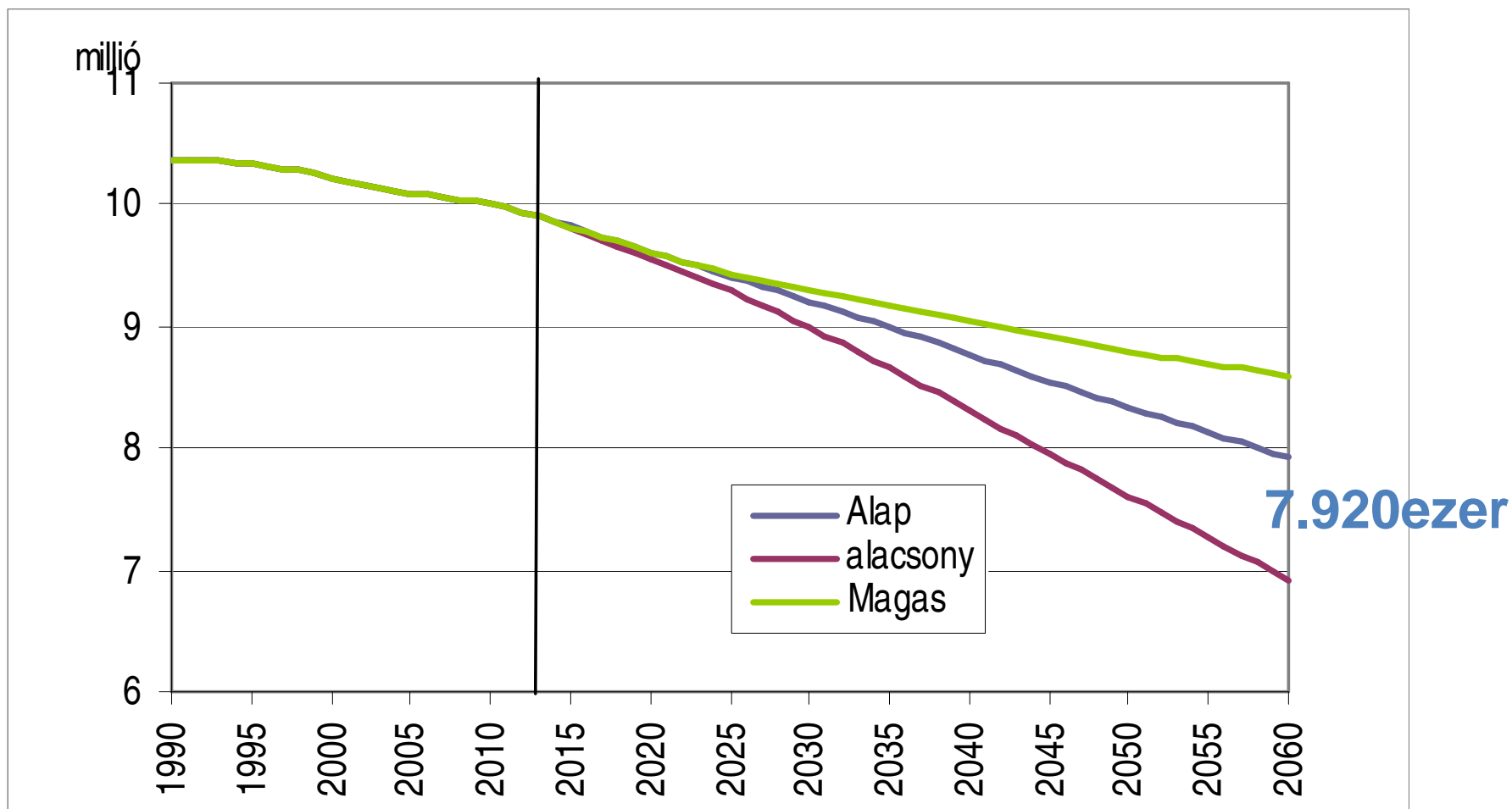
- Kiindulás: konvencionális nézőpont
  - Az idősek arányának alakulása Magyarországon az NKI előreszámítása szerint
- Kit tekint(s)ünk idősnek (Új irányzatok az öregedés mérésében)
  - Életkor (kronológia) és várható élettartam (prospektív öregség)
  - Egészségi állapot
  - Szubjektív időskor-határ
- Szubjektív öregedés
  - szempontok
  - A formula meghatározása
- Öregedés nemzetközi összehasonlításban a konvencionális és az új nézőpont szerint
- Öregedés Magyarországon a szubjektív időskor-határ szerint 2050-ig
- Összefoglalás

Az NKI 2013-as előreszámítása során alkalmazott hipotézisek rendszere

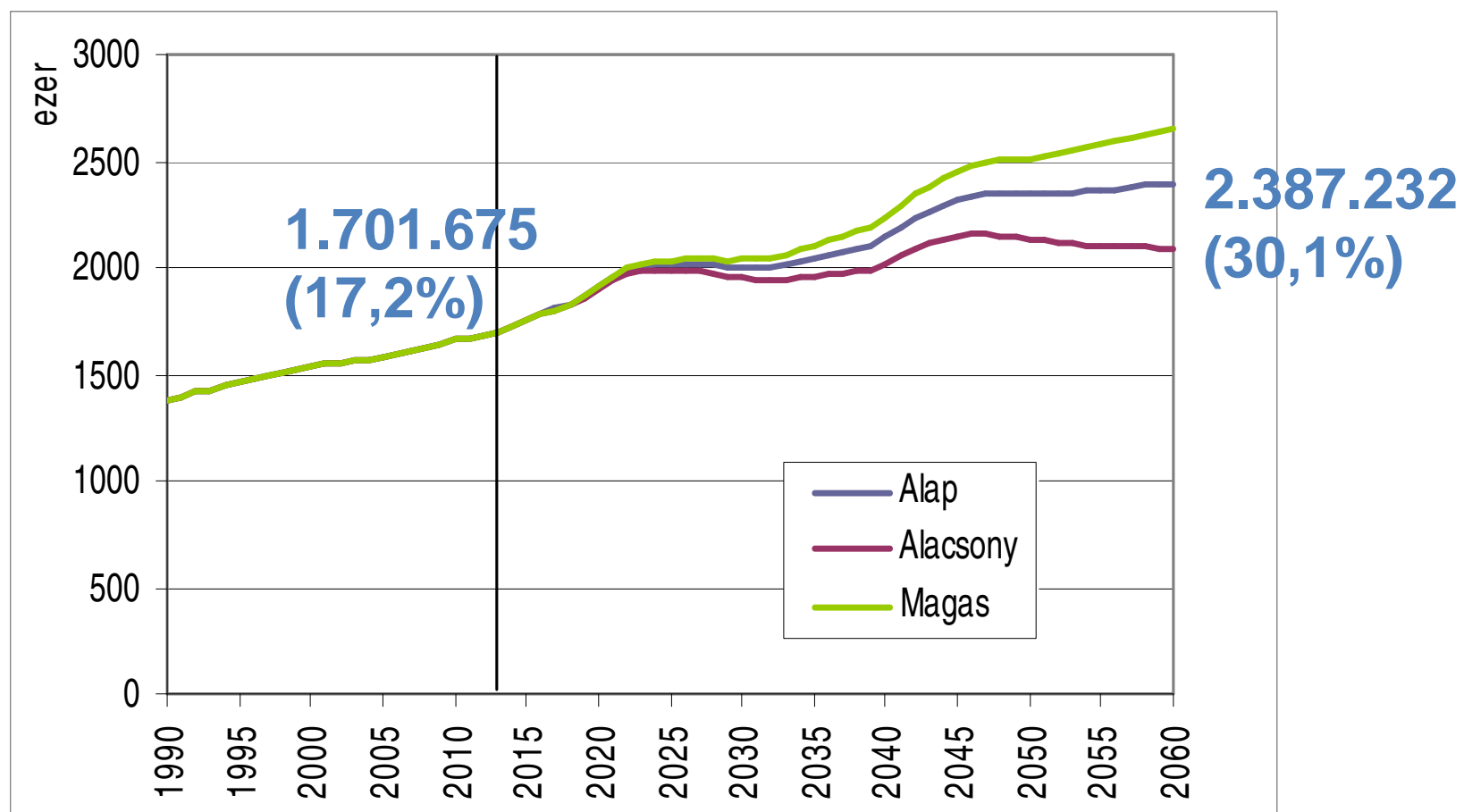
Mutatók	Jelen	Jövő (2060)		
		alap	alacsony	magas
	2012			
TFR	1,34	1,60	1,45	1,75
V. ét., ffi	70,9	80,1	76,8	83,3
V. ét. Nő	78,2	86,7	83,8	88,3
Vándorlás	16044	10000	0	15000

A népességszám alakulása 2013 és 2060 között a különböző hipotézisek szerint

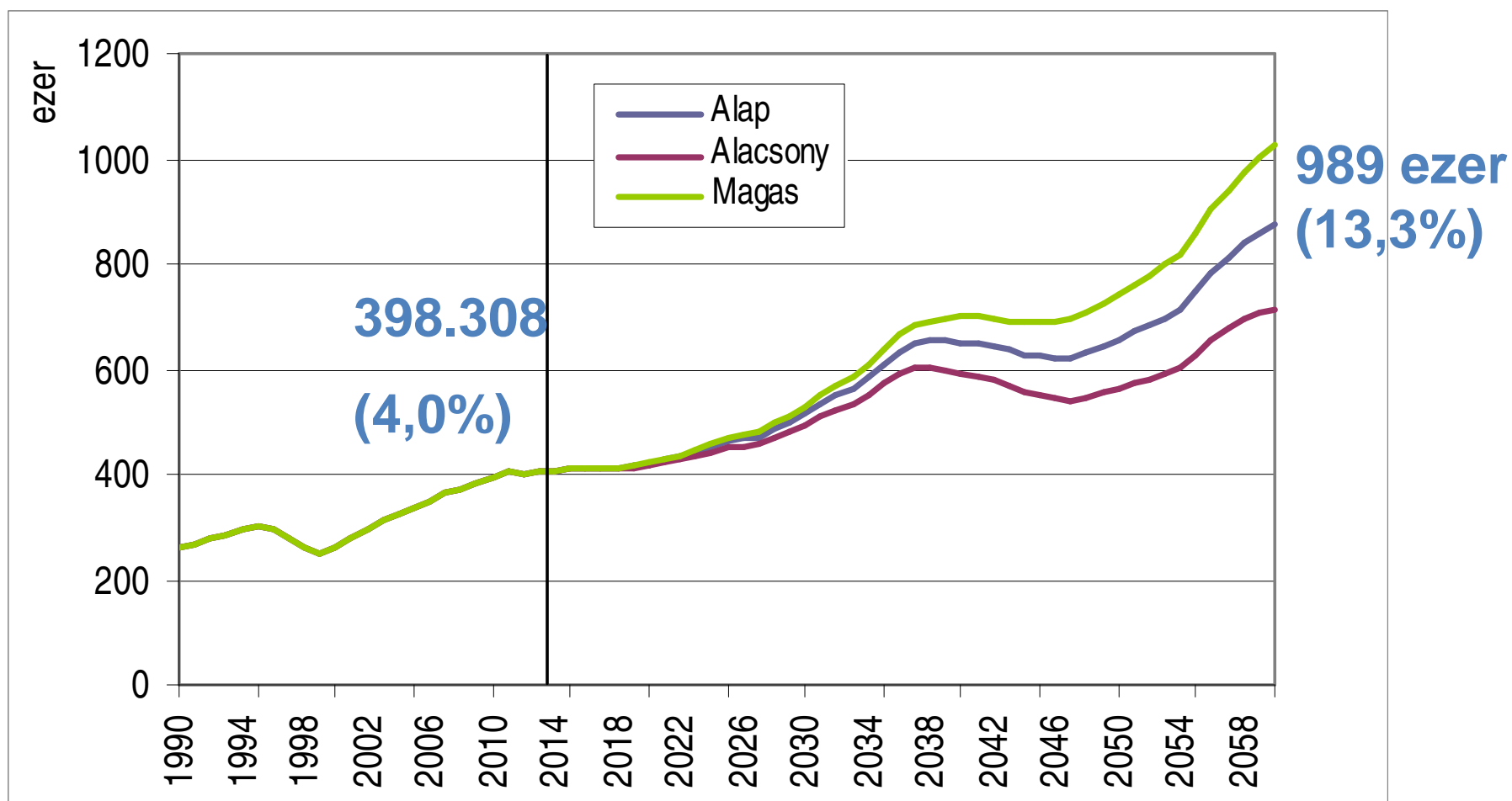

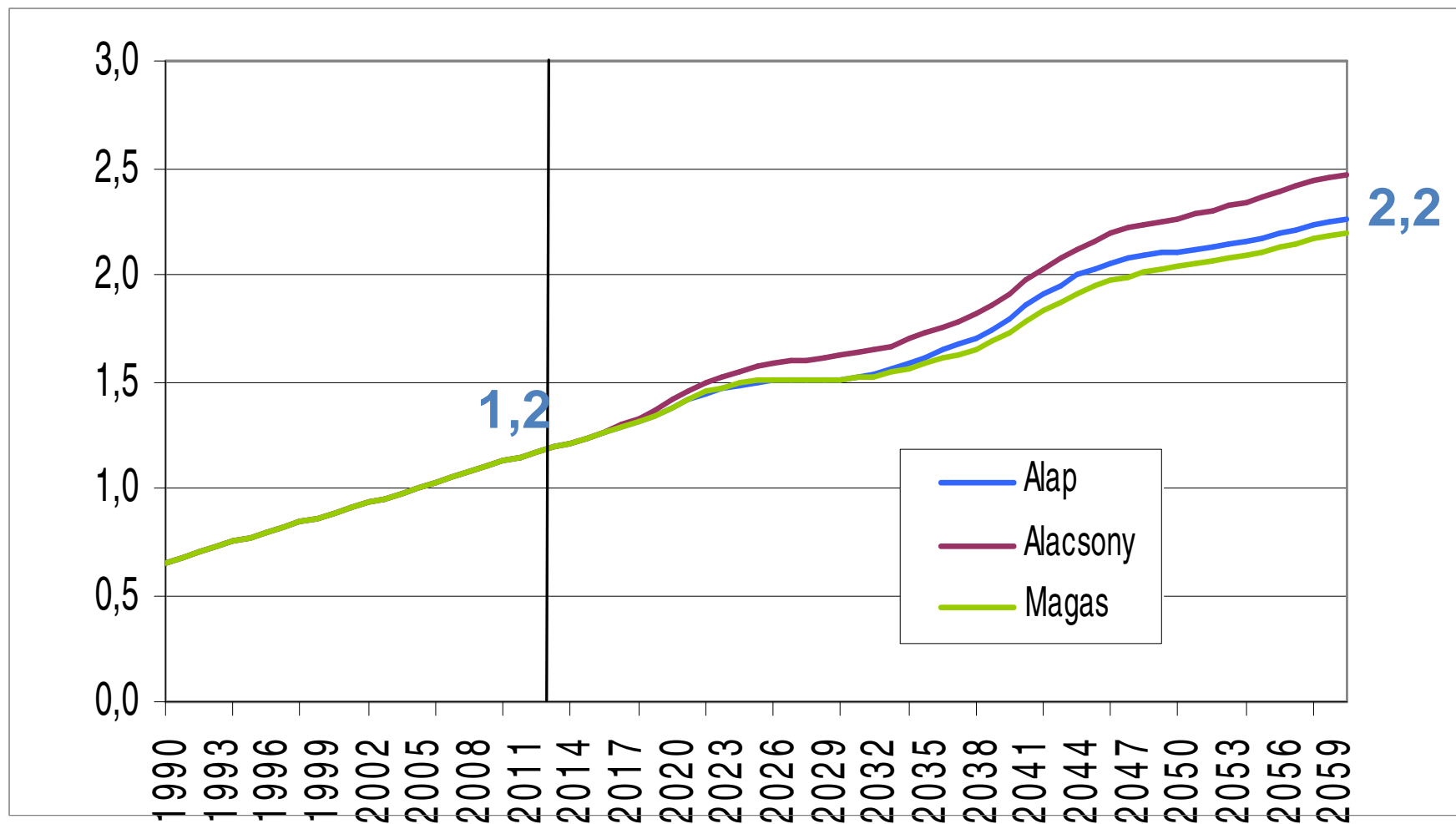
A 65 évesek és idősebbek számának és arányának alakulása 2013 és 2060 között

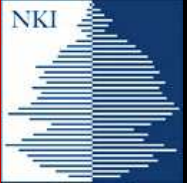

A 80 évesek és idősebbek számának és arányának alakulása 2013 és 2060 között

Öregedési arányszám: 65+/0-14

Összefoglalás – I.

- Az öregedés feltartóztathatatlan
  - Ezen belül a nagyon idősek (80+) részaránya nő meg

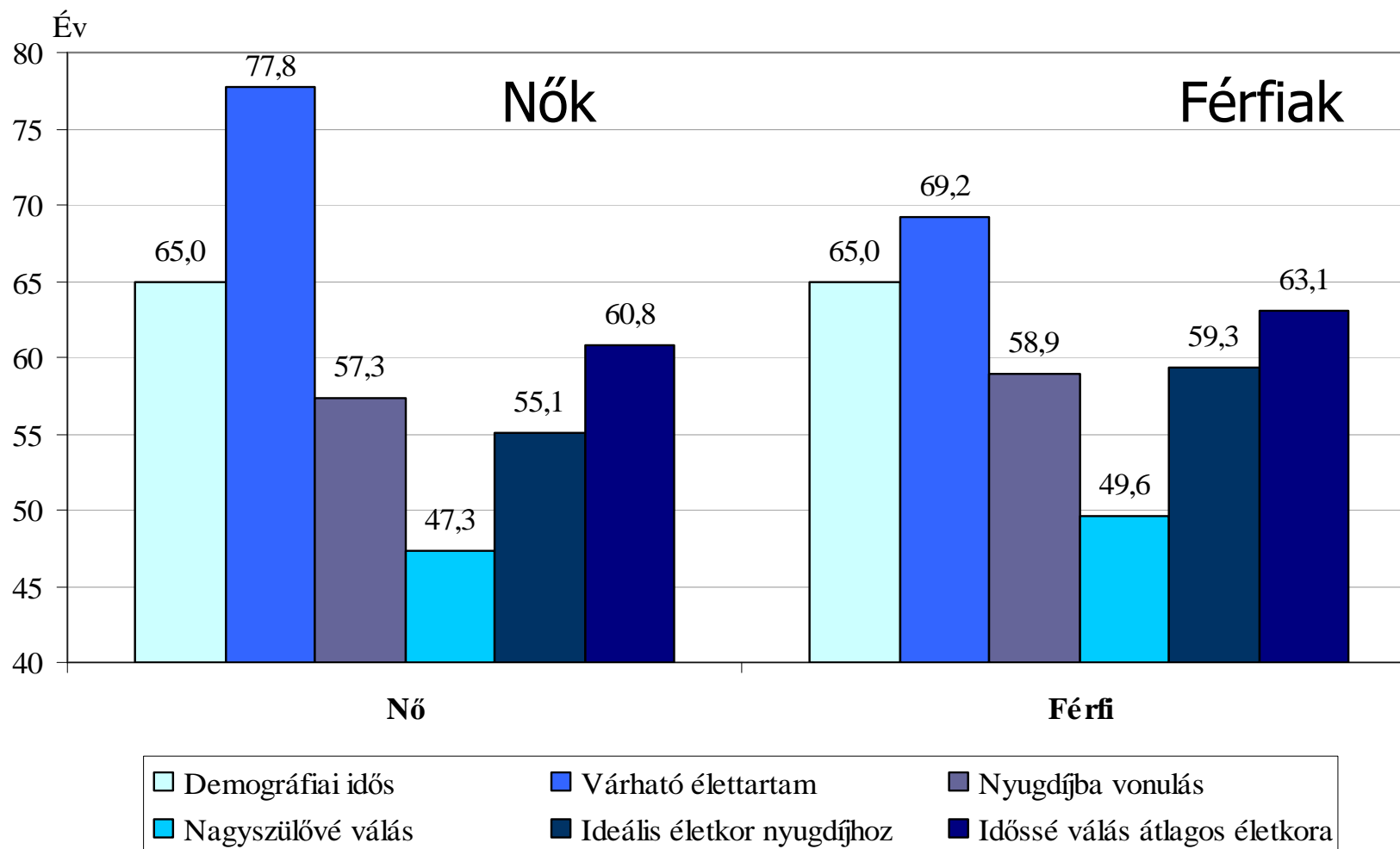

Az öregség kritériumai

- Konvenció: 60+, 65+, 80+
- Hány éves a 40 éves?
- Szerepváltozások, mérföldkövek
  - Egészség ==> Betegség
  - Önállóság ==> Önállótlanág
  - Függetlenség ==> Függés
  - Foglalkoztatottság ==> Nyugdíj
  - Szülő ==> Nagyszülő
  - Identitás: Fiatal/Középkorú ==> Idős
- Nem is olyan egyszerű meghatározni!!

Az idős kor határai Magyarországon, 2006

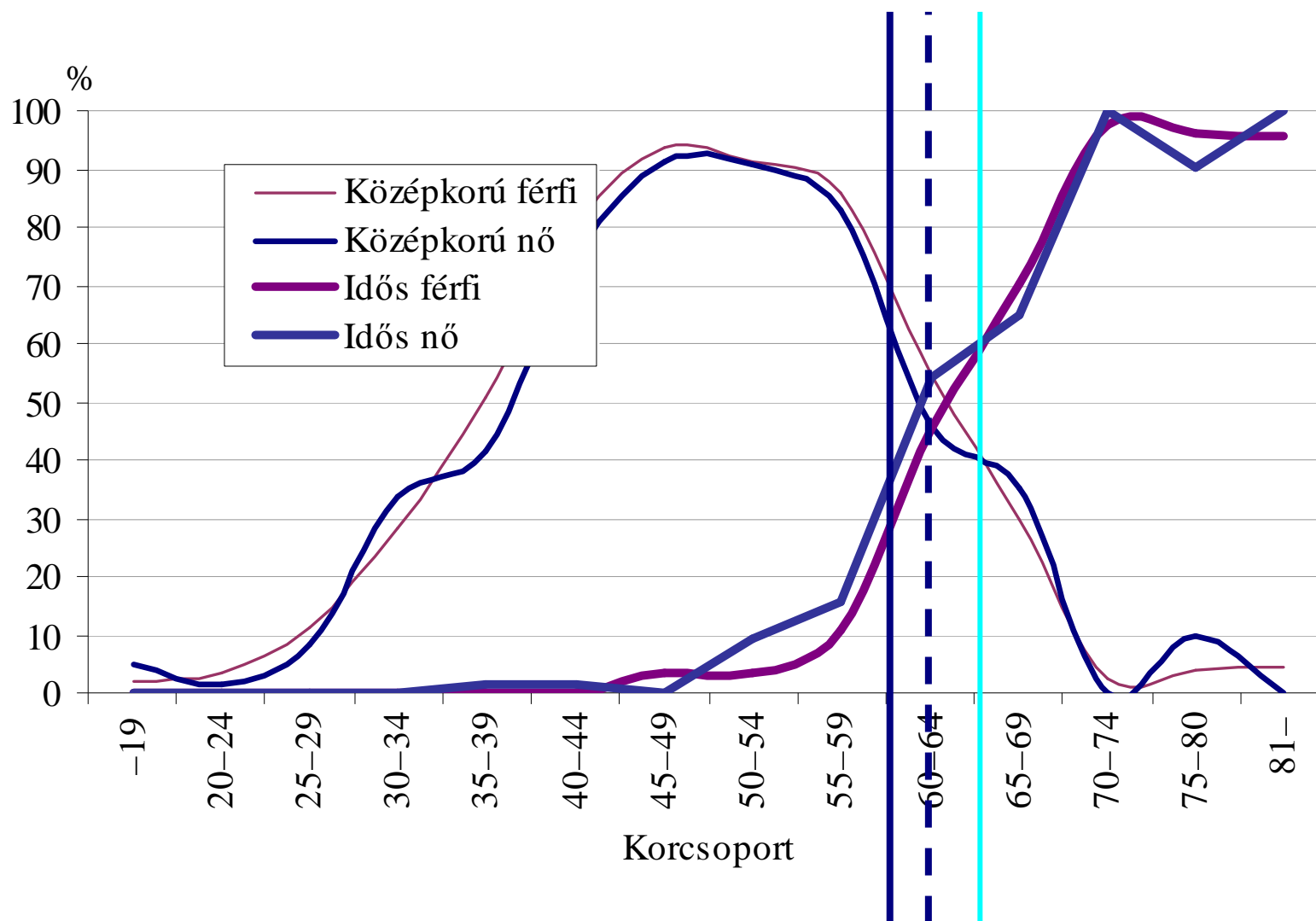

Kor-határ-húzások

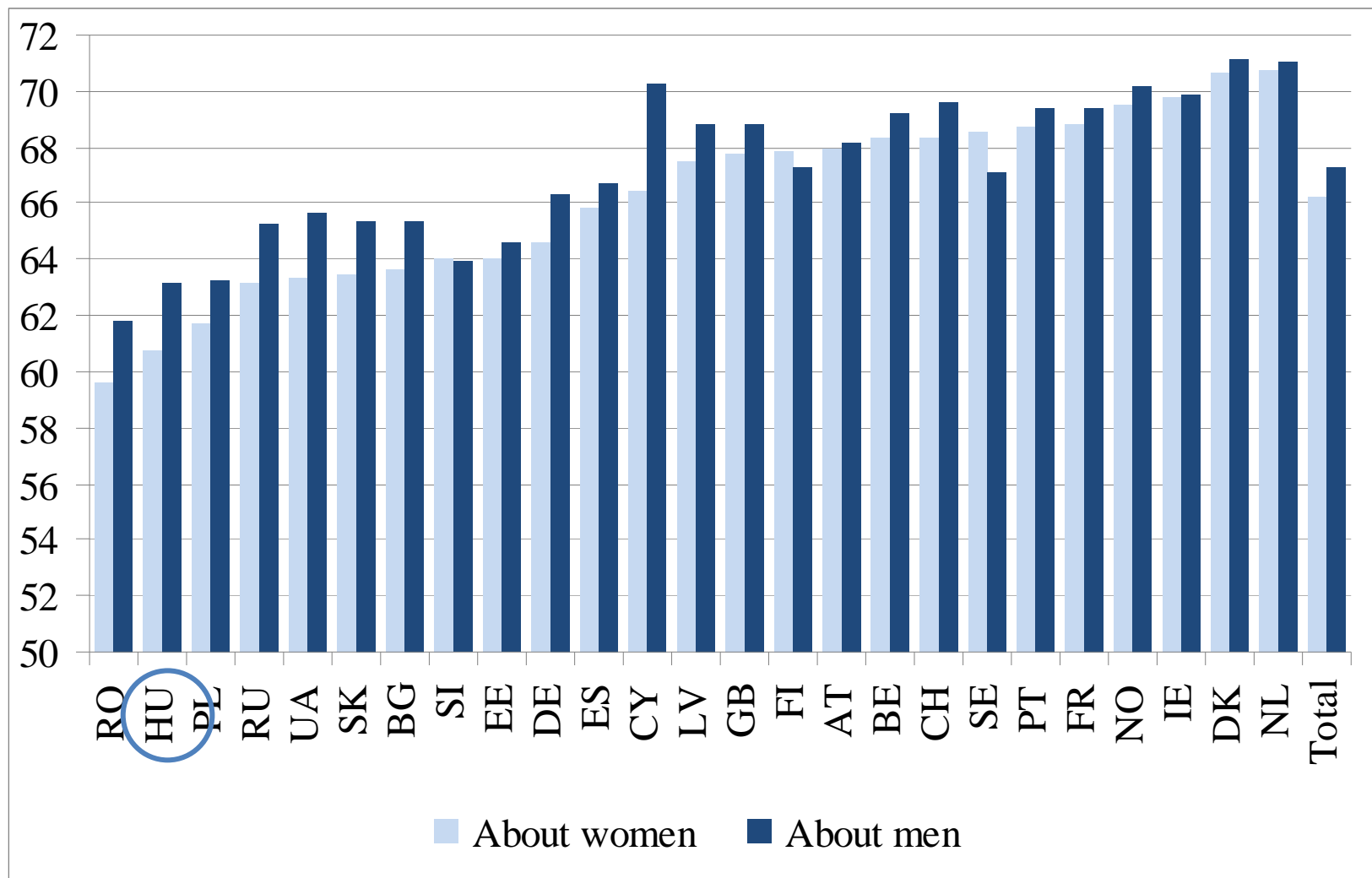
- Életkor (kronológia) $\Leftrightarrow$ várható élettartam (prospektív életkor) (Sanderson, Scherbov 2010)
  - Hány év van mögöttünk, hány év van még előttünk?
- Életkor (kronológia) $\Leftrightarrow$ kognitív képességek (Skirbekk, Loichinger, Weber 2012)
  - Potenciális munkavállalás
  - Kapcsolata öregkori betegségekkel (demencia)
- Kísérlet: „szubjektív (demokratikus) időskor”
  - Előzmények:
    - „Szubjektív szegénységhatár” (van Praag)
    - „Szubjektív egészségi állapot” (self-rated health, önbesoroláson alapuló egészségi állapot)
    - „Szubjektív várható élettartam”

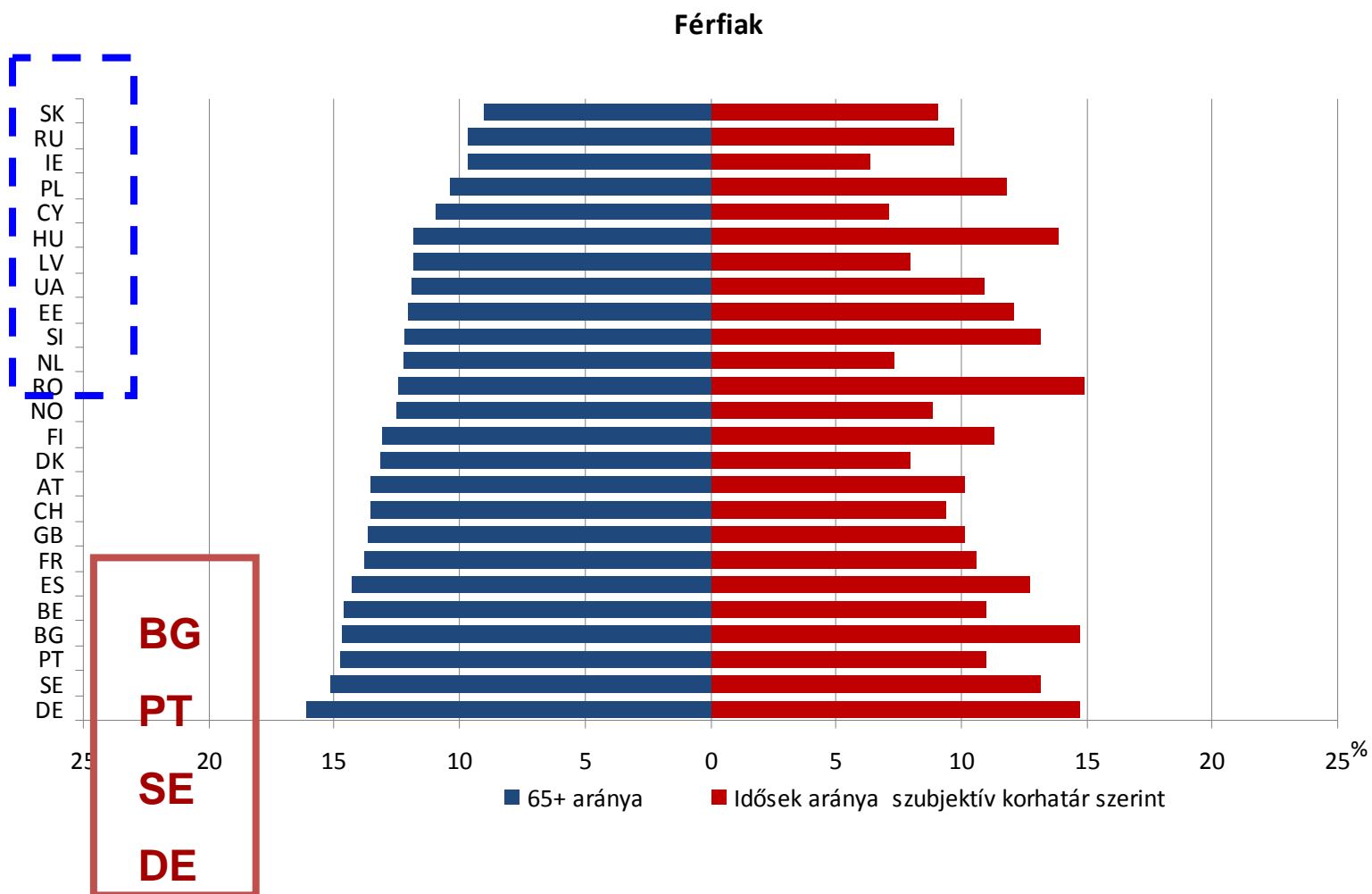
Életkori önbesorolás: Önmagukat középkorúnak és idősnek tartók, korcsoportok szerint, Magyarországon, 2008 (ESS4)

Az időssé válás átlagos életkora Európában, nők és férfiak, 2006

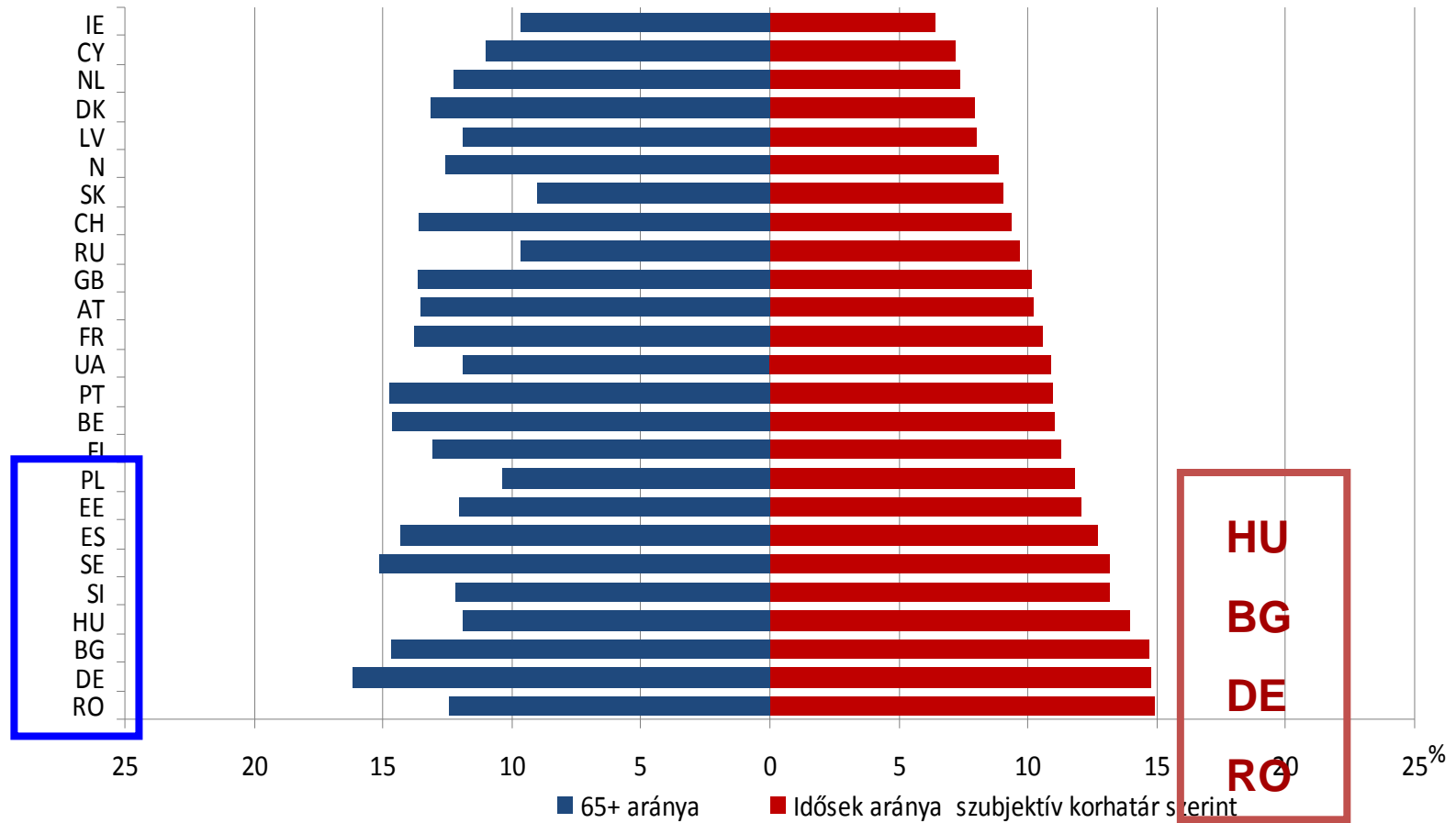

Az idősök részaránya az európai országokban, 2006-ban, a hagyományos (65+) és a **szubjektív időskorhatár** szerint

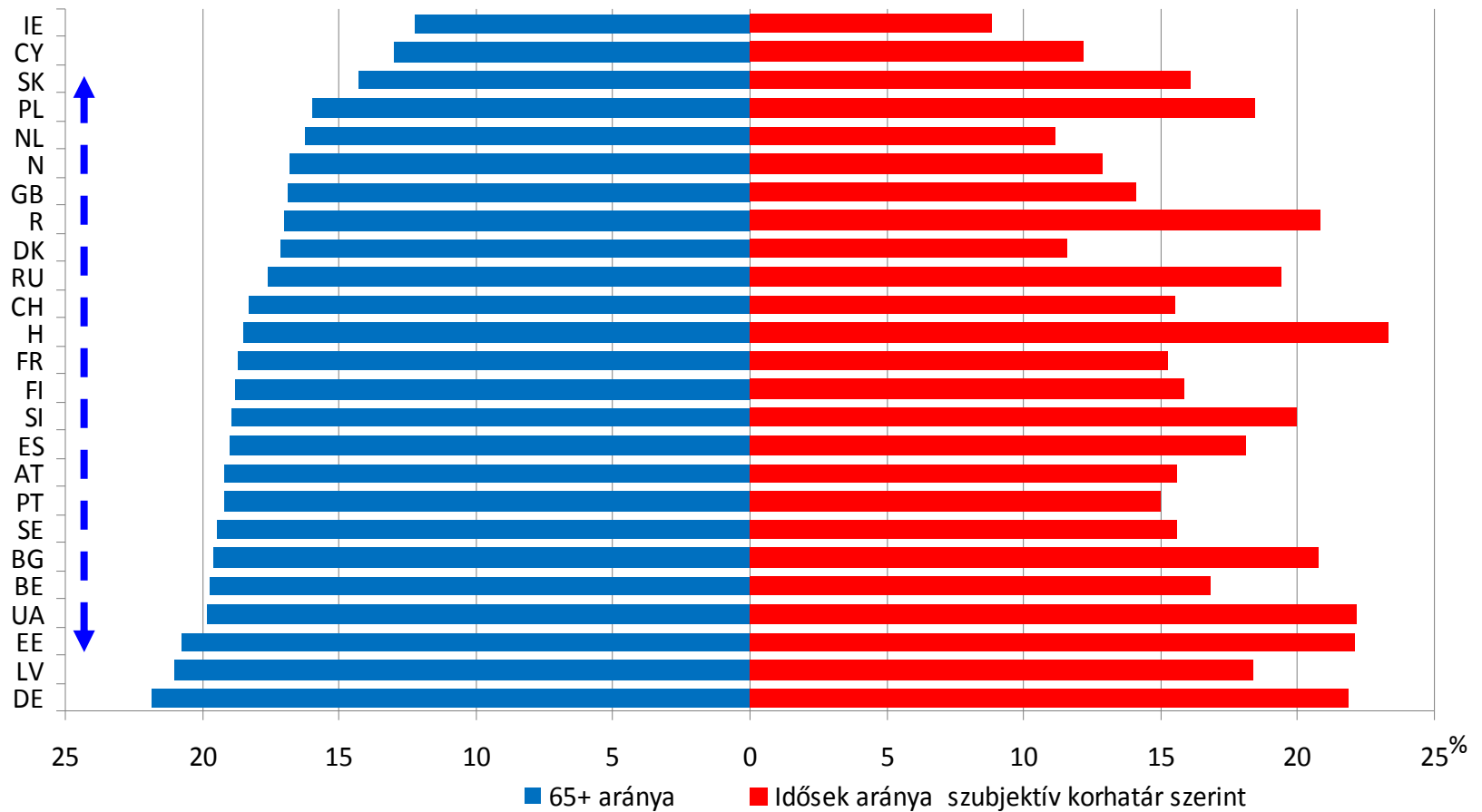
Az idősök részaránya az európai országokban, 2006-ban, a hagyományos (65+) és a **szubjektív időskorhatár** szerint

Férfiak

Az idősök részaránya az európai országokban, 2006-ban, a hagyományos (65+) és a **szubjektív időskorhatár** szerint

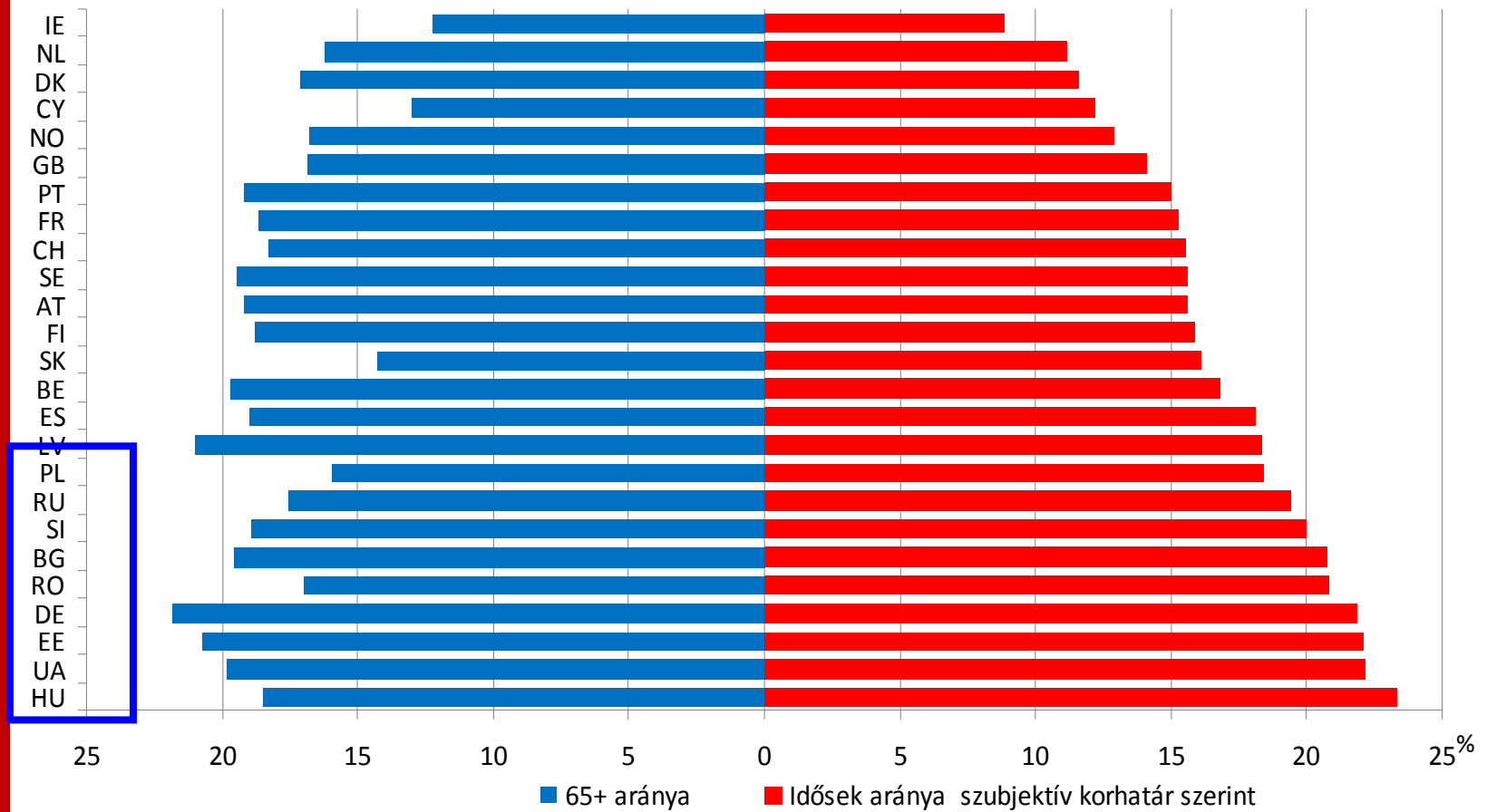
Nők

Az idősök részaránya az európai országokban, 2006-ban, a hagyományos (65+) és a **szubjektív időskorhatár** szerint

Nők

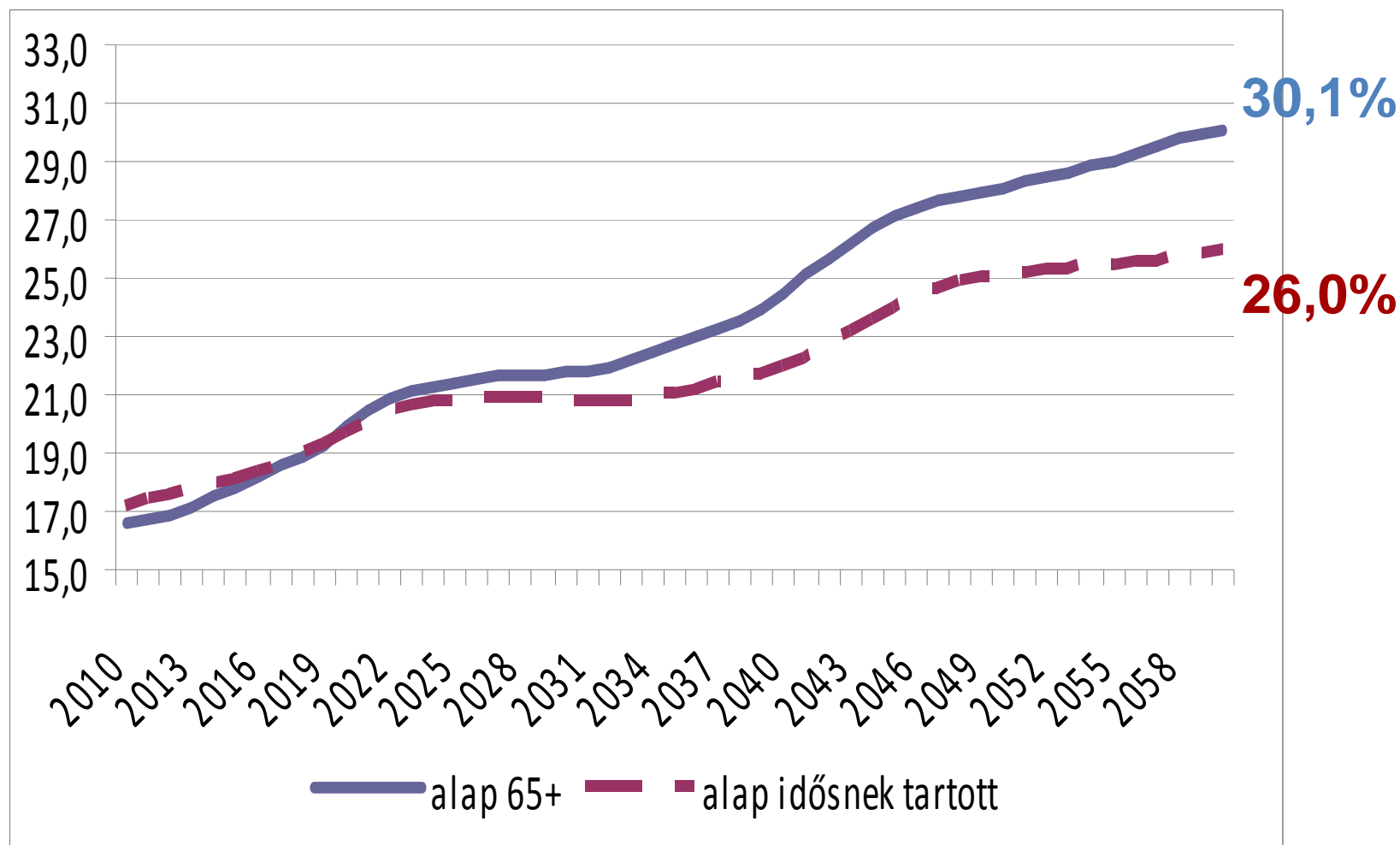

A szubjektív időskorhatár számításának formulája: az időssé válás „európai” korhatárának meghatározódása

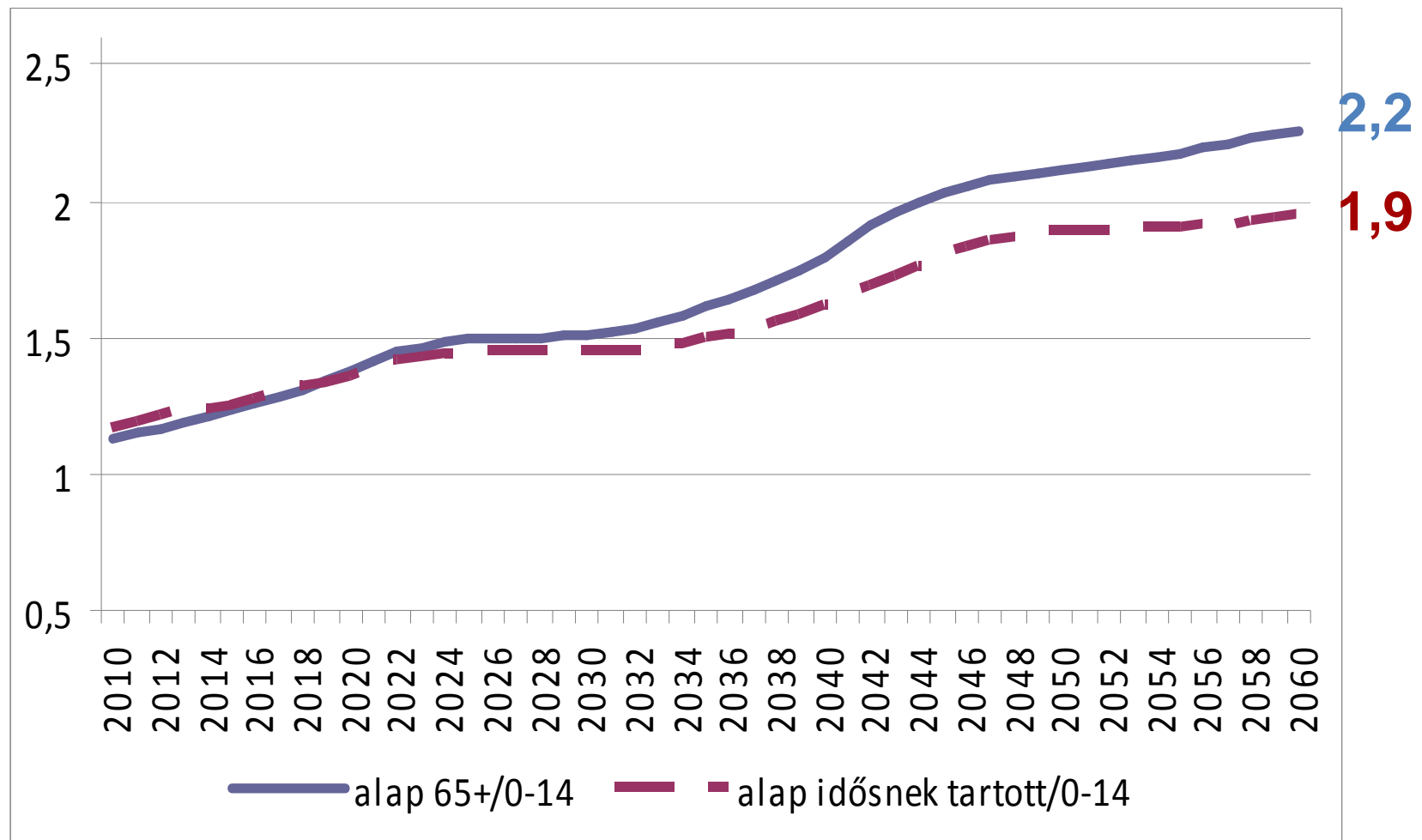
- Társadalmi tényezők
  - Várható élettartam
  - Középkorúság határa
  - Ideális nyugdíjkorhatár
- Csoportspecifikus ismérvek
  - $\text{Kor}/\text{kor}^2 = a$ „nem-idős” életszakasz megnyújtása
  - Nem = a ‘kettős standard’ megléte: a kettős standard alapvetően a férfiak véleményében gyökerezik
  - Családi életpálya: nem szignifikáns
  - Kedvezőtlen egészségi állapot, az élettel való elégedetlenség és magányosság, szűkíti a „nem-idős” életszakaszokat, előrehozza az idős kor határát

A 65+ korúak, és a szubjektív korhatárnál idősebbek részarányának alakulása a teljes népességben, 2010-2060

Öregedési index: Az idősek és gyerekek részarányának alakulása a 65+ és a szubjektív korhatár alapján

Összefoglalás – II.

- Az öregedés feltartóztathatatlan
  - Ezen belül a nagyon idősek (80+) részaránya nő meg
  - DE: Az öregedés sebessége/dinamikája lassabb
== 50 év múlva a 70 évesek (talán már) nem fogják idősnek tekinteni magukat
- Európai országok közötti összehasonlítás
  - a poszt-kommunista országok népessége öregebb, mint a nyugat-európai országok népessége

NKI

Köszönöm a figyelmet!

